

Oppimalla työllisyyteen

Toinen raportti ammatillisen
koulutuksen politiikasta
Euroopassa

Oppimalla työllisyyteen

Toinen raportti ammatillisen koulutuksen politiikasta Euroopassa

Tiivistelmä

Steve Bainbridge
Julie Murray
Tim Harrison
Terry Ward

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä Internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu.int>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.

Luxemburg:

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2003

ISBN 92-896-0231-7

© Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus, 2003

Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Designed by Colibri Ltd. – Greece

Printed in Belgium

Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus

(Cedefop) on Euroopan unionin ammatillisen koulutuksen viitekeskus. Cedefop antaa tietoja ja laatii selvityksiä ammatillisen koulutuksen järjestelmästä, toimintalinjoista, tutkimuksesta ja käytännöstä. Cedefop perustettiin vuonna 1975 neuvoston asetuksella (ETY) N:o 337/75.

Europe 123
GR-57001 Thessaloniki (Pylea)

Postiosoite:
PO Box 22427
GR-55102 Thessaloniki

P. (30) 23 10 49 01 11
F. (30) 23 10 49 00 20
Sähköposti: info@cedefop.eu.int
Kotisivu: www.cedefop.eu.int
Interaktiivinen web-palvelu: www.trainingvillage.gr

Steve Bainbridge, Julie Murray (*Cedefop*)
Tim Harrison, Terry Ward (*Alphametrics*)

Toimittanut: Cedefop
Steve Bainbridge, Julie Murray
Projektipäälliköt

Julkaisusta vastaavat:
Johan van Rens, *johtaja*
Stavros Stavrou, *apulaisjohtaja*

Sysälllys

1. 1. Tiivistelmä	3
1.1. Johdanto	3
1.2. Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikan linjaukset	4
1.3. Oppimalla työllisyyteen: työmarkkinaselvitys	7
1.3.1. Osallistuminen ammatilliseen koulutukseen	7
1.3.2. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjäytymisen torjunta	11
1.3.2.1. Koulunsa vajain pätevyyksin päättävien nuorten lukumäärän pienentäminen	11
1.3.2.2. Yhtäläiset mahdollisuudet	12
1.3.2.3. Varhaiseläkkeelle siirtyvien ikääntyvien työntekijöiden lukumäärän pienentäminen	12
1.3.2.4. Heikommassa asemassa olevien sopeuttaminen työmarkkinoille	13
1.4. Ammattitaidossa ilmenevien puutteiden korjaaminen	13
1.4.1. Koulutustason nostaminen	13
1.4.2. Työmarkkinoiden vaatimukset vuonna 2010	14
1.5. Jäsenvaltioiden ammatillisen koulutuksen parantaminen	16
1.6. Päätelmät	18
Lähteet	21

1. Tiivistelmä

1.1. Johdanto

Vuoteen 2010 mennessä eurooppalaiset elävät maailman kilpailukykyisimmässä ja dynaamisimmassa tietoon perustuvassa taloudessa, jossa on enemmän ja parempia työpaikkoja sekä jossa vallitsee aiempaa lujempi sosiaalinen yhteenkuuluvuus.

Tämän strategisen tavoitteen Euroopan unionin jäsenvaltioiden valtioiden ja hallitusten päämiehet asettivat Euroopan unionille Lissabonin Eurooppa-neuvostossa maaliskuussa 2000. Eurooppa-neuvosto sopi suunnitelmasta tämän strategisen tavoitteen saavuttamiseksi. Suunnitelmassa asetetaan tavoitteet sekä osoitetaan ja kohdennetaan resursseja, ja lisäksi siihen sisältyy täsmällinen aikataulu. Keskeisellä sijalla tässä suunnitelmassa on oppiminen työllisyyden edistämiseksi parantamalla koulutuksen laatua. Koulutustason ja työllisyyšnäkymien välillä on selvä yhteys, ja Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikalle on luotu linjaus, jolla parannetaan alan järjestelmiä, helpotetaan koulutukseen pääsyä ja lisätään ammattitaitoa.

Eurooppa voi saavuttaa tämän tavoitteen, mutta se edellyttää jäsenvaltioissa meneillään olevien koulutusuudistusten vauhdittamista.

Tämä seikka korostuu tässä selvityksessä, jossa tarkastellaan ammatillista koulutusta sekä sen yhteyksiä yleissivistävään koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen. Selvityksen tarkoituksena on virittää keskustelua Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikan kehittämisestä ja uudistamisesta.

Politiikkalinjauksissa keskeisellä sijalla on avoin koordinoitimenetelmä. Kyseessä on raportointimenettely, jossa käytetään edistystä mittaavia indikaattoreita, vaihdetaan tietoja ja laaditaan jäsenvaltioiden toimista vertaisarviointeja. Menetelmällä luodaan jäsenvaltioiden välistä kilpailua koulutuspolitiikan ja sen käytäntöjen alalla sekä kannustetaan niitä toimimaan aloilla, joilla ne ovat jäljessä toisiin jäsenvaltioihin nähden.

Euroopan politiikkalainjauksissa esitettyt näkökohdat eivät ole uusia, vaan vastaavia seikkoja tuotiin esiin jo vuonna 1993 kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevassa Euroopan komission valkoisessa kirjassa. Edistystä on saavutettu, mutta EU:n työmarkkinoiden analyysi osoittaa, että uudistuksia on nopeutettava, jos strateginen tavoite aiotaan saavuttaa. Tämä on tarpeen ennen kaikkea seuraavien näkökohtien tähden:

- Vuonna 2001 lähes 40 prosenttia 25–64-vuotiaista EU:n kansalaisista oli vailla oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen hankittua pätevyyttä. Tämä

tarkoittaa yli 75 miljoonaa henkilöä, mikä on huomattavasti enemmän kuin Ranskan, Italian tai Yhdistyneen kuningaskunnan koko väestö.

- Vuonna 2001 noin 45 prosenttia EU:n 19–22-vuotiaista nuorista ei osallistunut koulutukseen.
- Vuonna 2001 noin 34 prosenttia 25–54-vuotiaista oli vailla oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeistä tutkintoa. Tämä vaikuttaa heidän työllisyysnäkyksiinsä: 83 prosenttia 25–54-vuotiaista korkeakoulututkinnon suorittaneista naisista kävi töissä vuonna 2001, kun taas pelkän oppivelvollisuuden suorittaneista töissä kävi 49 prosenttia.
- Naisten osuus tietojenkäsittelyä korkea-asteella opiskelemaan kirjautuneista on EU:ssa keskimäärin alle 20 prosenttia. Teknisissä aineissa luku on samaa luokkaa. Vastaavasti terveydenhuoltoa ja sosiaalitieteitä opiskelemaan kirjautuneista miehiä on alle neljännes.
- EU:ssa keskimäärin alle puolet 55-vuotiaista tai sitä vanhemmista on työelämässä.
- Nykyhetken ja vuoden 2010 välisenä aikana useimmat uudet työpaikat syntyvät kehittyneiden palveluiden alalle, johtotehtäviin ja tekniselle alalle, mutta vähemmän koulutettuja henkilöitä tarvitaan edelleen paljon palvelualalla ja tehdasteollisuudessa. Jos nykyinen suuntaus jatkuu, tulevaisuudessa työvoimapula tuntuu vähäistä ja korkeaa ammattitaitoa vaativissa tehtävissä yhtä voimakkaana.

Edessä on suuria haasteita, mutta luodut politiikkalinjaukset ja niiden täytäntöönpanon seurantaan tarkoitettu avoin koordinoitimenetelmä antavat toimille vauhtia ja ovat osoituksena lujasta tahdosta toteuttaa välttämättömät muutokset.

1.2. Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikan linjaukset

Lissabonin Eurooppa-neuvosto määritteli tärkeimmät alueet ja vertailuarvot asettamansa strategisen tavoitteen saavuttamiseksi. Tämän jälkeen Tukholmassa maaliskuussa 2001 ja Barcelonassa maaliskuussa 2002 pidetyissä Eurooppa-neuvostoissa sekä Euroopan työllisyysstrategian suuntaviivojen muuttamisen yhteydessä laadittiin selkeä poliittinen ohjelma. Tässä ohjelmassa ei keskitytä yksinomaan koulutukseen. Tärkeintä ohjelmassa on, että siinä saatetaan yhden strategisen tavoitteen saavuttamiseksi yhteen muiden alojen poliittiset ohjelmat. Näitä aloja ovat työllisyys- ja sosiaalipoliittikka, tieto- ja viestintätekniikan infrastruktuuri ja tutkimus. Koulutus on ohjelmassa kuitenkin keskeisellä sijalla, ja tässä yhteydessä on sovittu useista keskeisistä

vertailuarvoista (katso taulukko 1), joiden mukaisesti koulutusjärjestelmiä mukautetaan osaamisyhteiskunnan tavoitteiden saavuttamiseksi sekä useampien ja parempien työpaikkojen tarjoamiseksi.

Taulukko 1: Kohti vuotta 2010: tärkeimmät vertailuarvot

• vuoteen 2010 mennessä EU:n keskimääräinen työllisyysaste olisi nostettava 61 prosentista mahdollisimman lähelle 70 prosenttia (67 prosenttiin vuoteen 2005 mennessä)
• vuoteen 2010 mennessä töissä käyvien naisten keskimääräinen osuus olisi nostettava 51 prosentista 60 prosenttiin
• 55–64-vuotiaiden miesten ja naisten keskimääräinen työllisyysaste EU:ssa olisi nostettava 50 prosenttiin
• vuoteen 2010 mennessä pelkän oppivelvollisuuskoulun suorittaneiden osuus EU:ssa keskimäärin enintään 10 prosenttia
• vuoteen 2010 mennessä pienennettävä miesten ja naisten välistä eroa suoritettujen matematiikan, luonnontieteiden ja tekniikan alan tutkintojen lukumäärässä ja lisättävä tutkintojen kokonaismäärää vähintään 15 prosentilla
• vuoteen 2010 mennessä elinikäiseen oppimiseen osallistuvan EU:n työikäisen aktiiviväestön (25–64-vuotiaiden) osuus olisi EU:ssa oltava keskimäärin vähintään 12,5 prosenttia
• vuoteen 2010 mennessä tulee vähintään 85 prosenttia 22-vuotiaista olla toisen asteen koulutuksen suorittaneita
• inhimilliseen pääomaan asukasta kohti vuosittain tehtäviä investointeja olisi lisättävä merkittävästi
• koulutusjärjestelmien konkreettisista tulevaisuuden tavoitteista olisi sovittava
• olisi laadittava eurooppalainen kehys niiden perustaitojen määrittelemiseksi, jotka elinikäisessä oppimisessa on saatava
• olisi määriteltävä keinot opiskelijoiden, opettajien sekä koulutus- ja tutkimushenkilöstön liikkuvuuden edistämiseksi
• olisi parannettava työllistävyyttä ja vähennettävä ammattitaidossa ilmeneviä puutteita
• olisi lisättävä työllisyyttä palvelualalla.

Järjestelmien mukauttamistarpeet yksilöitiin Lissabonin kokouksen jälkeisissä aloitteissa, joiden tuloksena syntyivät Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikan linjaukset. Näiden linjausten tärkeimmät poliittiset tavoitteet ovat tiivistettyinä elinikäisen oppimisen (ja koulutukseen pääsyn) kehittäminen, koulutusjärjestelmien konkreettiset tulevaisuuden tavoitteet, liikkuvuuden edistäminen, verkko-oppimisen kehittäminen ja yhteistyön lujittaminen.

Elinikäistä oppimista kehitettäessä tarkastellaan ammatillisen koulutuksen järjestelmien toiminnan tehostamista ja – Euroopan työllisyysstrategiaan liittyvien yhteyksien kautta – sitä, miten sen avulla voitaisiin osaltaan nostaa työllisyysastetta. Liikkuvuusaloitteissa tarkastellaan liikkuvuuden käyttöä oppimisvälineenä sekä sitä, miten ammattitaidossa ilmeneviä puutteita voitaisiin korjata parantamalla maantieteellistä ja ammatillista liikkuvuutta. Konkreettisissa tavoitteissa ja verkko-oppimisessä keskitytään koulutusjärjestelmien ja opetuksen sisällön parantamiseen. Jäsenvaltioiden koulutusyhteistyön lujittaminen perustuu niin sanottuun Bryggen–Kööpenhaminan prosessiin, jolla vahvistetaan avointa koordinoitimenetelmää. Euroopan komissio tarkastelee niin ikään, miten politiikkalinjausten täytäntöönpanoa voitaisiin tukea seuraavilla koulutus- ja nuorisoalan yhteisöohjelmilla, joiden on määrä alkaa vuonna 2007.

Työmarkkinaosapuolet täydentävät Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikkalinjauksia monin tavoin. Ne ovat sopineet Euroopan laajuisesti ammattitaidon ja pätevyyksien elinikäisen kehittämisen linjauksista, joihin sisältyy neljä ensisijaista toiminta-alaa. Toimintakehys on lähinnä suunnattu monella tasolla toimiville työmarkkinaosapuolille, kuten eurooppalaisille, alakohtaisille sekä jäsenvaltioita ja yrityksiä edustaville työmarkkinaosapuolille. Toimintakehystä sovelletaan ja seurataan erillään Eurooppa-neuvoston linjauksista, mitkä ilmentävät Euroopanlaajuisesti käytävän työmarkkinavuoropuhelun riippumattomuutta.

Ammatillinen koulutus on työmarkkinaosapuolten poliittisen ohjelman kärkipäässä. Euroopan laajuisessa työmarkkinaosapuolten alakohtaisessa vuoropuhelussa on määritelty useiden alojen osalta toimenkuvat, kehitetty uusia tutkintoja, edistetty liikkuvuutta ja pyritty lisäämään joidenkin ammattien arvostusta. Yrityksissä yhä useammat eurooppalaiset yritysneuvostot käsittelevät ammatillista koulutusta, vaikka niillä ei ole lakisääteistä velvollisuutta tehdä näin. Jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolten väliset erilaiset vuoropuhelut ovat ratkaisevassa asemassa, koska ensisijainen vastuu ammatillisesta koulutuksesta on jäsenvaltioilla. Vaikka rakenteet vaihtelevat jäsenvaltioittain, kaikkien jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolet ovat tiiviisti mukana politiikan, opinto-ohjelmien ja tutkintojen suunnittelussa

kahdenvälisissä keskusteluissa ja kolmikantakokouksissa, joihin hallitus osallistuu. Tämän ohella työmarkkinaosapuolten poliittisessa ohjelmassa keskitytään toiminnan tulosten seurantaan.

Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikkalinjausten samoin kuin työmarkkinaosapuolten laatiman toimintakehyksen näkökohdat esitetään tiivistetysti taulukossa 2. Kuten taulukosta käy ilmi, monetkaan näkökohdista eivät ole uusia. Vuonna 1993 julkaistussa kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevassa valkoisessa kirjassa yksilöitiin vastaavia näkökohtia, ja raportointimenetelmä otettiin käyttöön vuonna 1994 kokoontuneessa Essenin Eurooppa-neuvostossa.

Tämä ei tarkoita, että politiikkalinjaukset olisivat merkityksettömiä tai, ettei mitään edistystä olisi saavutettu, koska koulutustaso ja ammatilliseen koulutukseen osallistuvien kokonaismäärä ovat nousussa. Jäsenvaltioissa meneillään olevia uudistuksia on kuitenkin nopeutettava. Euroopalla on enää seitsemän vuotta aikaa saavuttaa strateginen tavoitteensa, ja kuten työmarkkinaselvityksistä käy ilmi, Euroopan politiikan sovittujen linjausten täytäntöönpano edellyttää vielä paljon työtä.

1.3. Oppimalla työllisyyteen: työmarkkinaselvitys

Eurooppa-neuvosto sopi, että vuoteen 2010 mennessä työllisyysasteen on oltava korkeampi, ja asetti tavoitteet sen nostamiseksi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen riippuu jossain määrin Euroopan työvoiman osaamistasosta. Selvitykseen sisältyvästä tarkastelusta tulee esiin koulutustason ja työllisyysnäkökymien tiivis yhteys, ja kuten edellä esitetystä taulukosta 1 ilmenee, työllisyysastetavoitteiden täydennykseksi on ehdotettu myös koulutuksen vertailuarvoja.

1.3.1. Osallistuminen ammatilliseen koulutukseen

EU:n koulutustason nostamiseksi kaikki jäsenvaltiot ovat kannustaneet nuoria pysymään koulutuksessa. Oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen ammatilliseen peruskoulutukseen osallistuvien osuus EU:ssa on suuri ainakin 18 ikävuoteen asti, ja tämä osuus kasvaa hitaasti. EU:ssa 85 prosenttia 16–18-vuotiaista nuorista oli vuonna 2001 ylemmän keskiasteen koulutuksessa tai korkea-asteen koulutusta edeltävässä keskiasteen koulutuksessa.

Oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen naiset osallistuvat koulutukseen miehiä useammin, mutta naiset ja miehet opiskelevat eri aloja. EU:ssa vuosina 1999–2000 tietojenkäsittelyä opiskelemaan kirjoittautui neljä kertaa enemmän miehiä kuin naisia. Tekniikan alalla ero oli lähes yhtä suuri. Koska

Taulukko 2: Koulutusta ja elinikäistä oppimista koskevan Euroopan politiikkalinjausten pääkohdat

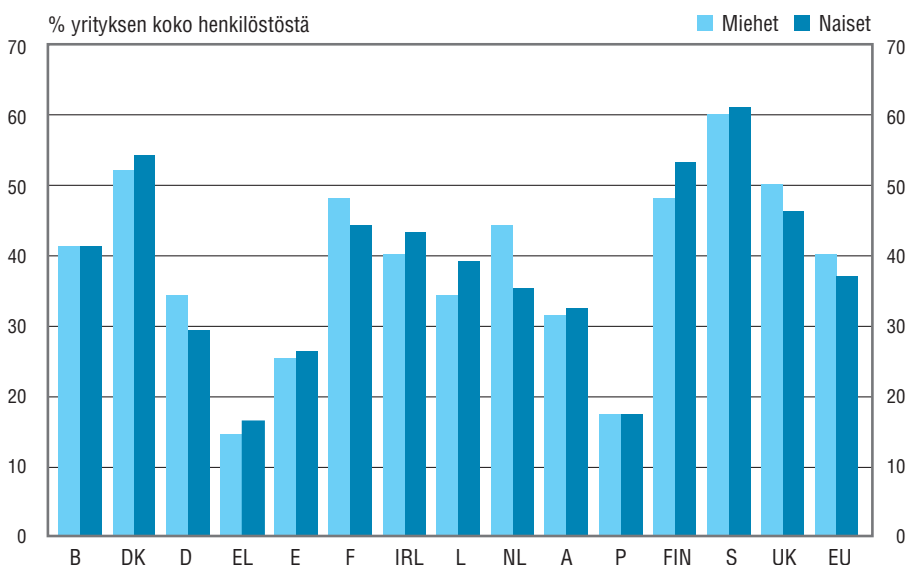
Työmarkkinaosapuolten toimet	Euroopan työllisyysstrategia	Koulutusjärjestelmien puutteet vuonna 1993	Elinikäinen oppiminen
• ammattitaitoa ja pätevyyskäsitteitä koskevien tarpeiden määrittely ja ennakointi; • ammattitaidon ja pätevyyden tunnustaminen ja varmentaminen; • tiedotus, tuki ja ohjaus; • voimavarat.	• työttömille ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville suunnatut aktiiviset ja ennaltaehkäisevät toimet; • työpaikkojen luomisen tukeminen edistämällä yrittäjyyttä; • muutokseen valmistautuminen ja mukautumiskyvyn edistäminen työelämässä; • henkiseen pääomaan ja elinikäisen oppimisen strategioihin suunnattavien sijoitusten lisääminen ja niiden laadun parantaminen; • työvoiman tarjonnan parantaminen ja aktiivisen ikääntymisen edistäminen; • sukupuolten tasa-arvo; • työmarkkinoilla heikommassa asemassa olevien sopeuttaminen ja heihin kohdistuvan syrjinnän torjuminen.	• luonnontieteen ja tekniikan taitojen puutteet; • se, että melko monet nuoret Euroopassa keskeyttävät oppivelvollisuuskoulun (mikä vuorostaan lisää sosiaalista syrjäytymistä); • täydennyskoulutusjärjestelmien ja niihin pääsyn puutteellinen kehittäminen; • todellisten eurooppalaisten ammattitaitoon ja pätevyyskäsitteisiin perustuvien työmarkkinoiden puuttuminen; • puutteelliset mahdollisuudet avoimeen opetukseen ja etäopetukseen.	• edistetään elinikäistä oppimista asettamalla tavoitteeksi inhimillisiin voimavaroihin tehtävien investointien kasvattaminen ja tekemällä aloitteita yksityisten koulutusinvestointien kannustamiseksi; • edistetään työpaikalla oppimista; • parannetaan opettajien ja kouluttajien koulutusta; • rohkaistaan toimenpiteitä opintosaavutusten varmentamiseksi, jotta voidaan rakentaa yhteyksiä virallisen oppimisen, virallisen järjestelmän ulkopuolisen oppimisen sekä arkioppimisen välille; • kehittämään kohderyhmäkohtaisesti erityistietoa, ohjausta ja neuvontaa; • parannetaan osallistumista elinikäiseen oppimiseen.

Konkreettiset tulevaisuuden tavoitteet (numerointi vastaa neuvoston päätelmiä)	Yhteistyön lujittaminen
1. EU:n koulutusjärjestelmien laadun ja tehokkuuden parantaminen. 1.1 Opettajien ja kouluttajien koulutuksen parantaminen; 1.2 Taitojen kehittäminen tietoon perustuvaa yhteiskuntaa varten; 1.3 Jokaisella on oltava mahdollisuus tieto- ja viestintätekniikan käyttöön; 1.4 Tieteellisiin ja teknisiin tutkimuksiin palvelukseen otettavien määrän lisääminen; 1.5 Resurssien paras mahdollinen käyttö. 2. Koulutukseen pääsyn helpottaminen. 2.1 Avoin oppimisympäristö; 2.2 Oppimisen kiinnostavuuden lisääminen; 2.3 Aktiivisen kansalaisuuden, yhtäläisten mahdollisuuksien ja sosiaalisen yhdenmukaisuuden tukeminen; 3. Koulutusjärjestelmien ja ympäröivän maailman lähentäminen. 3.1 Yhteyksien vahvistaminen työelämään ja tutkimukseen sekä yhteiskuntaan yleensä; 3.2 Yrittäjyyden edistäminen; 3.3 Vieraan kielen oppimisen parantaminen; 3.4 Liikkuvuuden ja vaihdon lisääminen; 3.5 Eurooppalaisen yhteistyön edistäminen.	• eurooppalaisen ulottuvuuden kehittäminen liikkuvuuden, kumppanuuksien ja muiden valtioiden rajat ylittävien aloitteiden avulla; • avoimuuden, tiedon ja ohjauksen lisääminen: (a) lisätään avoimuutta järkeistämällä välineitä ja yhdentämällä välineet yhteen yhtenäiseen kehykseen; (b) vahvistetaan tiedotusta, ohjausta ja neuvontaa tukevia toimia, järjestelmiä ja käytänteitä. • tutkintotodistusten ja pätevyyden tunnustaminen, mihin sisältyy järjestelmä opintosuoritusten ja arvosanojen siirtämiseksi ohjelmien välillä: (a) tutkitaan tutkintotodistusten hyväksymisen sekä ammatillisen koulutuksen opintosuoritusten ja arvosanojen siirtojärjestelmän yhteisiä periaatteita (b) tuetaan alakohtaisen ammattitaidon ja pätevyyden kehittämistä erityisesti yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa (c) laaditaan yhteiset periaatteet virallisen järjestelmän ulkopuolisen oppimisen ja arkioppimisen varmentamiselle yhteensopivuuden parantamiseksi • rohkaistaan jäsenvaltioita tehostamaan laadunvarmistusta mallien ja menetelmien vaihdolla: (a) edistetään laadunvarmistuksessa tehtävää yhteistyötä vaihtamalla malleja ja menetelmiä sekä yhteisiä arviointiperusteita (b) kiinnitetään huomiota ammatillisen koulutuksen kaikkien eri muotojen parissa työskentelevien opettajien ja kouluttajien oppimistarpeisiin.

tietotekniset taidot ovat keskeisellä sijalla koulutusjärjestelmien tulevaisuuden tavoitteissa, politiikkalinjauksiin sisältyy tavoite pienentää puoleen miesten ja naisten välinen ero matematiikan, luonnontieteiden ja tekniikan opiskelijoiden lukumäärässä. Toisaalta terveydenhuoltoa ja sosiaalitieteitä samoin kuin opetusalaan opiskelevia naisia oli lähes kolme kertaa niin paljon kuin miehiä, ja myös näille aloille odotetaan syntyvän lisää työpaikkoja.

Elinikäisen oppimisen edistämisen tavoitteena on lisätä vuoteen 2010 mennessä työikäisen väestön osallistumista koulutukseen EU:ssa noin 10 prosentista 12,5 prosenttiin. Poliittikkalinjauksissa korostetaan sitä, että työpaikalla oppiminen on tärkeä osa elinikäistä oppimista. Tutkimukset osoittavat kuitenkin, että työmarkkinoille tulon ja työskentelyn aloittamisen jälkeen huomattava osa työikäisestä väestöstä ei enää osallistu koulutukseen. Vuonna 2001 EU:ssa kaikkiaan noin 65 prosenttia 19–22-vuotiaista ja yli 80 prosenttia 23–24-vuotiaista töissä käyvistä nuorista ei osallistunut koulutukseen. Ammatillista täydennyskoulutusta koskevan kyselytutkimuksen (CVTS) mukaan EU:ssa hiukan yli 40 prosenttia töissä käyvistä miehistä ja naisista osallistui vuonna 1999 ammatilliseen koulutukseen tutkimuksessa tarkastelluilla aloilla (tutkimuksessa ei tarkasteltu opetusalaan, terveydenhuoltoa, sosiaali- ja kuntopalveluja eikä maataloutta) (kaavio 1). Tulokset osoittavat myös, että vain harvat yli 25–30-vuotiaat korottavat koulutustasoaan.

Kaavio 1: Miesten ja naisten osallistuminen täydennyskoulutukseen vuonna 1999

Koulutusta saavien työntekijöiden melko vähäinen osuus korostaa Euroopan komission tiedonannossa ”Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle” esitettyä päätelmiä, joiden mukaan yritysten ja yksityishenkilöiden olisi myönnettävä enemmän yksityistä rahoitusta koulutukseen.

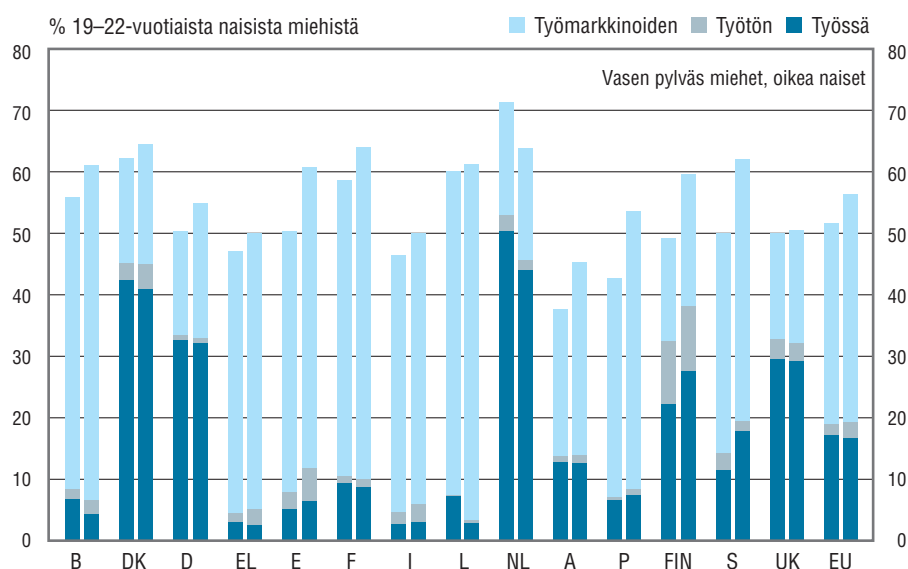
1.3.2. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjäytymisen torjunta

Korkea työllisyys ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus riippuvat suurelta osin siitä, miten työllisyyttä parannetaan neljässä keskeisessä väestöryhmässä. Nämä ryhmät ovat vähän koulutetut nuoret, parhaassa työiässä olevat naiset, ikääntyneet ja työmarkkinoilla heikommassa asemassa olevat henkilöt. Näiden väestöryhmien työllisyysnäkymin vaikuttaa jossain määrin se, miten ne pääsevät koulutukseen ja saavat hankittua tarvitsemansa ammattitaidon.

1.3.2.1. Koulunsa vajain pätevyysin päättävien nuorten lukumäärän pienentäminen

Politiikkalinjauksissa asetetun tavoitteen mukaan vuoteen 2010 mennessä olisi pienennettävä niiden 18–24-vuotiaiden lukumäärää, jotka eivät osallistu koulutukseen. Vaikka oppivelvollisuuden jälkeen opintojaan jatkavien nuorten määrä kasvaa tasaisesti, EU:ssa vuonna 2001 noin 45 prosenttia 19–22-

Kaavio 2: **19–22-vuotiaiden miesten ja naisten osallistuminen työssä tapahtuvaan koulutukseen**

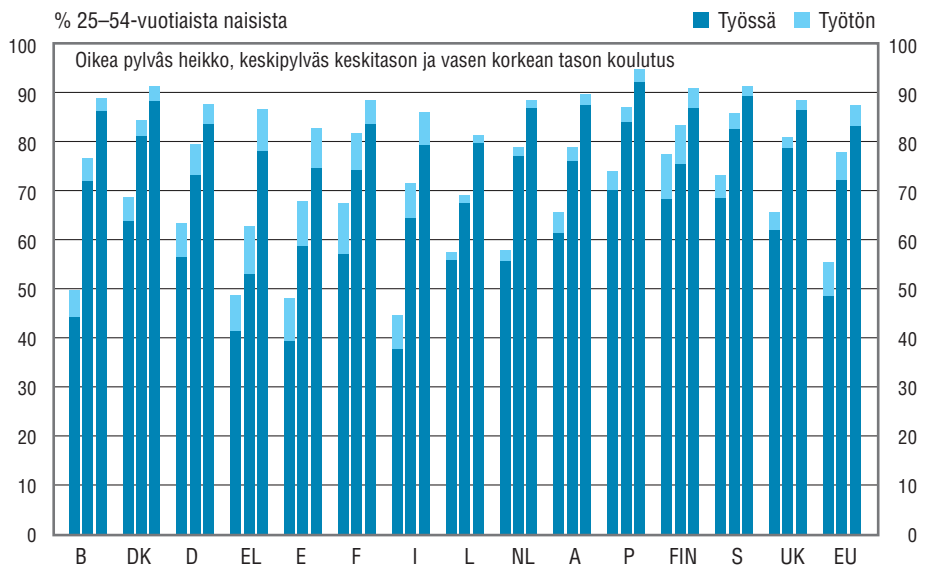

vuotiaista ja kaksi kolmasosaa 23–24-vuotiaista ei osallistunut koulutukseen. Monissa maissa koulutuksensa keskeyttäneiden miesten osuus oli huomattavasti naisten osuutta suurempi. Toisaalta useimmat vähän koulutetuista 19–22-vuotiaista miehistä, jotka eivät osallistuneet koulutukseen, kävivät töissä, kun taas puolet naisista ei käynyt töissä, ja useimmat heistä eivät olleet edes työmarkkinoilla (kaavio 2).

1.3.2.2. Yhtäläiset mahdollisuudet

Työssä käyvien naisten osuuden kasvu on EU:n työmarkkinoilla viime vuosikymmeninä tapahtuneen kehityksen huomattavin piirre. Eurooppa-neuvoston tavoitteena on nostaa naisten työllisyysaste nykyisestä 52 prosentista vähintään 60 prosenttiin. Naisten koulutustason ja heidän työllisyysnäkömiensä välillä on selvä yhteys, vaikka naisten koulutustaso ei olekaan ainoa työpaikan löytämiseen vaikuttava tekijä. EU:ssa vuonna 2001 ainoastaan 50 prosenttia pelkän oppivelvollisuuden suorittaneista naisista kävi töissä, kun taas korkeakoulututkinnon suorittaneilla vastaava osuus oli 80 prosenttia (kaavio 3). Jäsenvaltioiden haasteena on varmistaa vähän koulutettujen pääsy työmarkkinoille ja koulutukseen.

Kaavio 3: **Koulutustason vaikutus 25–54-vuotiaiden naisten työllisyyteen 2001**

1.3.2.3. *Varhaiseläkkeelle siirtyvien ikääntyvien työntekijöiden lukumäärän pienentäminen*

Väestönkehityksen vuoksi yli 50-vuotiaiden ja sitä vanhempien osuus väestöstä kasvaa huomattavasti, mutta yhä suurempi osuus heistä poistuu työmarkkinoilta ennen virallista eläkeikää. Vuonna 2001 alle puolet 55–64-vuotiaista miehistä ja alle neljännes naisista kävi töissä. Tämän suuntauksen kääntämiseksi Eurooppa-neuvosto asetti tavoitteeksi 55–64-vuotiaiden työllisyysasteen nostamisen 50 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä.

Se, että niin monilla varhaiseläkkeelle siirtyvillä on alhainen koulutustaso, viittaa siihen, ettei työmarkkinoilla ole kysyntää heidän ammattitaidolleen. Vuonna 2001 pelkän oppivelvollisuuden suorittaneista 55–64-vuotiaista miehistä vain 40 prosenttia ja naisista vain 20 prosenttia kävi töissä. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että iäkkäillä työntekijöillä on rajalliset mahdollisuudet päästä koulutukseen. Tutkimustulokset osoittavat, että osallistuminen täydennyskoulutukseen vähenee iän myötä huomattavasti kaikissa jäsenvaltioissa. Todennäköisyys päästä koulutukseen on 50- ja 60-vuotiailla miehillä ja naisilla puolet siitä, mitä se on 30-vuotiailla.

1.3.2.4. *Heikommissa asemassa olevien sopeuttaminen työmarkkinoille*

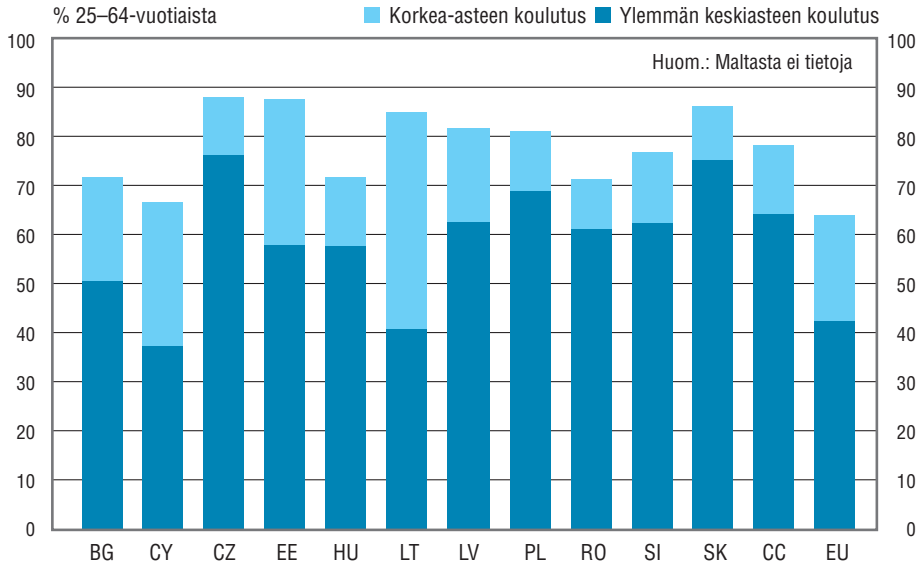
Tietoa vamman, syrjinnän tai sosiaalisten ongelmien vuoksi heikommissa asemassa olevien väestöryhmien kohtaamista vaikeuksista – ja niihin liittyvistä tilastoista – on niukasti. Saatavilla olevat tiedot osoittavat, että heikommissa asemassa olevissa ryhmissä työllisyysaste on selvästi alhaisempi ja työttömyys korkeampi kuin muissa, vaikka heikommissa asemassa olevien yleisesti alhaisempi koulutustaso otettaisiin huomioon.

Esimerkiksi Euroopan unionissa on arviolta 37 miljoonaa vammaista – eli joka kymmenes henkilö kussakin 15 jäsenvaltiossa. He eivät ainoastaan työllisty muita vaikeammin, vaan työelämässä heillä on lisäksi muita heikot mahdollisuudet päästä täydennyskoulutukseen. Työkykyiset miehet näyttäisivät pääsevän koulutukseen miltei kaksi kertaa vammaisia miestyöntekijöitä todennäköisemmin.

1.4. **Ammattitaidossa ilmenevien puutteiden korjaaminen**

EU:n talouden rakennemuutos kohti tietovaltaisia tehtäviä ja aloja tarkoittaa sitä, että jos työllisyysastetavoitteet halutaan saavuttaa, työvoiman koulutus- ja ammattitaitotaitotasoa on yleisesti ottaen nostettava.

Kaavio 4: **Ehdokasmaiden 25–64-vuotiaan väestön keskimääräinen koulutustaso vuonna 2002**

1.4.1. Koulutustason nostaminen

Koulutustaso on viime aikoina noussut kaikissa jäsenvaltioissa, koska yhä useammat nuoret ovat jatkaneet opintojaan oppivelvollisuuden suoritettuaan. Koulutustason nousun arvioimiseksi ei ole käytettävissä kattavia tietoja, mutta peräkkäisten sukupolvien koulutustasoa verrattaessa havaitaan, että ylemmän keskiasteen ja korkea-asteen koulutukseen osallistuvien lukumäärä kasvaa nuorissa ikäryhmissä. Tästä kasvusta huolimatta EU:n keskimääräinen koulutustaso on joidenkin tulevien jäsenvaltioiden koulutustasoa alhaisempi (kaavio 4).

On vaikeaa arvioida, voiko EU saavuttaa tämänhetkisellä kasvuvauhdilla ehdotetun tavoitteen, jonka mukaan vuoteen 2010 mennessä ainakin toisen asteen tutkinnon suorittaneiden 22-vuotiaiden osuus olisi nostettava noin 65 prosentista 80 prosenttiin. Yhtenä ongelmana on, että koulutustason nousu keskittyy nuoriin, mutta väestörakenteen muutosten vuoksi työmarkkinoille tulee yhä vähemmän nuoria. Tämä merkitsee sitä, etteivät jäsenvaltiot voi ehdotetun tavoitteen saavuttaakseen tukeutua ainoastaan virallisen koulutusjärjestelmän piirissä pysyviin nuoriin. Osasta 1.3.1. käy ilmi, että töissä käyvien ja yli 30-vuotiaiden osallistuminen koulutukseen on melko vähäistä. Töissä käyville suunnattu koulutus on usein lisäksi tehtäväkohtaista

eikä johda muodolliseen pätevyyteen. Tämä korostaa tarvetta luoda avoimia järjestelmiä ja tarvetta edistää muodollisen pätevyyden antavaa työpaikalla oppimista.

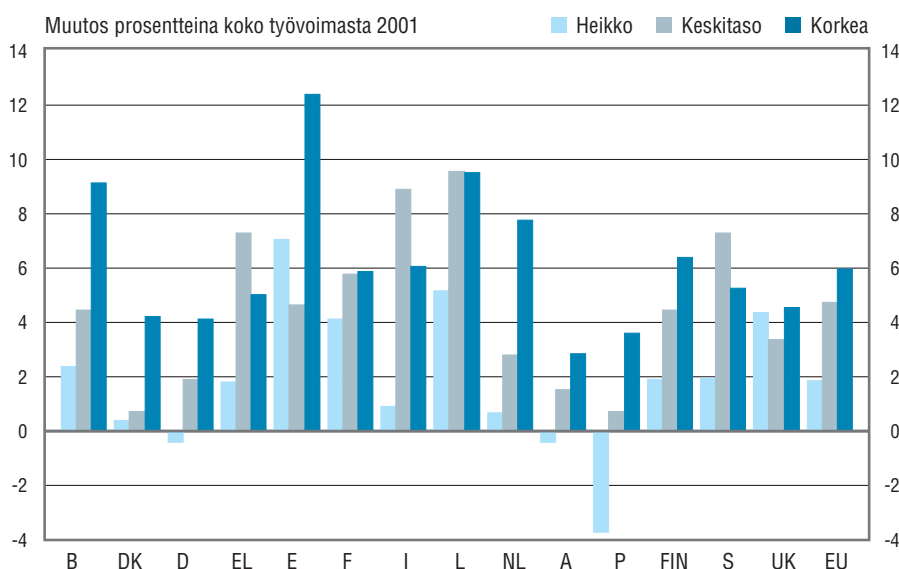
1.4.2. Työmarkkinoiden vaatimukset vuonna 2010

Koulutustason noususuuntaukseen on liittynyt työllisyyden painopisteen selvä siirtyminen maataloudesta ja tehdasteollisuudesta palveluihin ja pikemminkin henkisiä kuin fyysisiä valmiuksia edellyttäviin ammatteihin. Nykysuuntausten jatkumiseen perustuva analyysi työvoimatarpeen kasvusta vuoteen 2010 mennessä osoittaa, että eniten uusia työpaikkoja syntyy todennäköisesti korkeaa koulutusta vaativiin ammatteihin (kaavio 5).

Palveluala, jolla jo nyt on kaksi kolmasosaa EU:n työpaikoista, pysyy työpaikkojen tärkeimpänä kasvun lähteenä vuoteen 2010 asti. Tämä kasvu on kohdistunut palvelualan kehittyneimpiin osiin, ennen kaikkea yritys- ja kuntapalveluihin, kuten terveydenhuoltoon ja koulutukseen, joiden yhteinen osuus EU:ssa 1990-luvun jälkipuoliskolla syntyneistä nettotyöpaikoista oli 60 prosenttia. Työllisyys kasvaa todennäköisesti eniten juuri näillä aloilla ja ennen kaikkea johtajien, asiantuntijoiden ja teknikkojen tehtävissä.

Vaikka työpaikkojen nettokasvua tapahtuu todennäköisesti enimmäkseen korkeaa ammattitaitoa vaativissa tehtävissä, työvoimaa tarvitaan myös

Kaavio 5: **Koulutustason nousun vaikutus työllisyyden kasvuun vuosina 2001–2010**

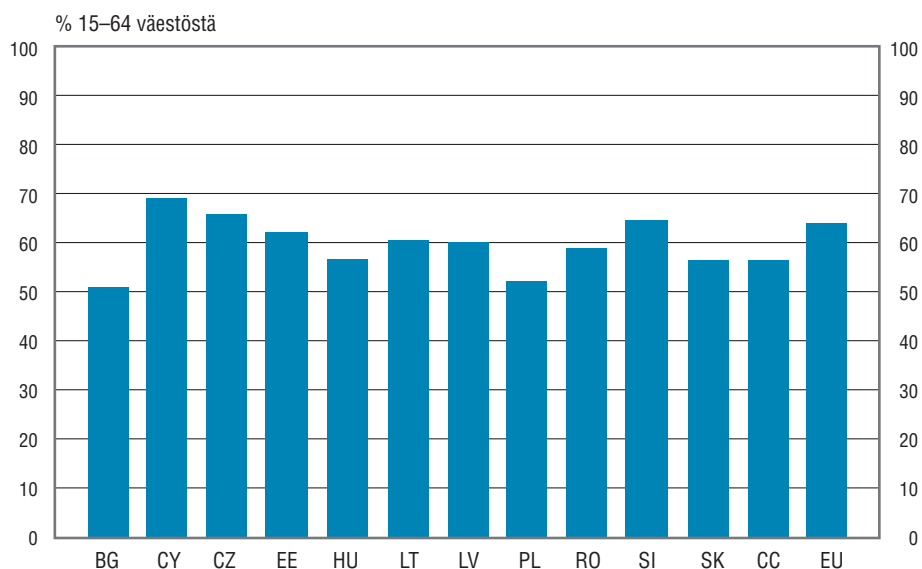

vähän ammattitaitoa vaativiin tehtäviin. Vaikka tietovaltaisten tehtävien osuus kasvaa jatkuvasti, vuonna 2010 suurin osa työvoimasta työskentelee alempaa koulutustasoa vaativissa tehtävissä, kuten nytkin. Vuonna 2001 puolet EU:n työpaikoista oli ruumiillisen työn, myyntityön ja palveluiden alalla. Vuonna 2010 tämä osuus on todennäköisesti noin 45 prosenttia. Tämä ei tarkoita, että näitä töitä tekevät henkilöt eivät tarvitsisi koulutusta. Talouden rakennemuutos pikemminkin edellyttää, että he joko vaihtavat työtään tai toimialaansa taikka molempia, ja näin ollen heidän on opittava uusia taitoja ja päästävä tarvittavaan koulutukseen.

Jos nykyiset suuntaukset jatkuvat, tulevana vuosina työvoimapula saattaa tuntua yhtä voimakkaana niin vähäistä kuin korkeaa ammattitaitoa vaativissa ammateissa. Poliitikassa tunnutaan kuitenkin keskittyvän viimeksi mainittuihin. Jäsenvaltioiden mukaan tekniikan ja käsiteollisuuden alalla työntekijöitä on niukasti. Tarve tarjota koulutusta näissä taidoissa on aivan yhtä tärkeä kuin tarve varmistaa se, että tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoita on riittävästi.

Myös EU:n laajentuminen on suuri haaste. Vähintään 25 jäsenvaltion EU:n on vuoteen 2010 mennessä saavutettava strateginen tavoite, joka Lissabonissa asetettiin 15 jäsenvaltiolle. Monien tulevien jäsenvaltioiden työllisyysaste on EU:n keskiarvoa alhaisempi (kaavio 6).

Kaavio 6: Työllisyysaste (15-64 -vuotiaat) ehdokasmaissa

1.5. Jäsenvaltioiden ammatillisen koulutuksen parantaminen

Jäsenvaltiot, joilla on vastuu ammatillisten koulutusjärjestelmiensä sisällöstä ja järjestämisestä, aloittivat järjestelmiensä uudistuksen 1990-luvulla. Jäsenvaltioiden uudistuksiin soveltama lähestymistapa kuvastaa kunkin oman järjestelmän luonnetta. Eurooppalaisten politiikkalinjausten arvona on se, että ne ilmentävät yhteisiä ensisijaisia tavoitteita ja antavat vertailukohdan edistyksen suuntaamiseksi ja mittaamiseksi. Uudistus on jäsenvaltioissa eri vaiheissa. Jotkin jäsenvaltiot ovat edenneet selvästi, mutta toisten on vielä ponnisteltava huomattavasti, kuten Euroopan komissio toteaa työllisyysstrategian vaikutusten arviointia koskevassa asiakirjassaan. Jäsenvaltioiden toimissa on yhteisiä suuntauksia, joiden tavoitteet voidaan esittää tiivistetysti seuraavasti:

- nostetaan koulutusjärjestelmien laatua muuttamalla rakenteita ja prosesseja sekä parantamalla opettajille ja kouluttajille annettavaa koulutusta
- sopeutetaan koulutus aiempaa paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin korostamalla monien maiden opinto-ohjelmien ammatilliseen osaamiseen liittyviä näkökohtia ja tiivistämällä yhteistyötä koulutuslaitosten ja liike-elämän välillä paikallisten tai alueellisten työmarkkinoiden tarpeisiin vastaamiseksi
- annetaan keskeiset tieto- ja viestintätekniset taidot ja tunnustetaan osaamisoyhteiskunnan merkitys ottaen ennen kaikkea huomioon heikoimmassa asemassa olevat sosiaaliryhmät
- kannustetaan talouskannustimin yksityishenkilöitä ja/tai yrityksiä tarjoamaan koulutusta
- lisätään virallisen oppimisen ja virallisen järjestelmän ulkopuolisen oppimisen tunnustamista: tämä edellyttää väistämättä jonkinlaista virallisen järjestelmän ulkopuolisen koulutuksen ja kokemuksen tunnustamis- ja/tai varmentamisjärjestelmää
- lisätään ammatillisten tutkintotodistusten avoimuutta ja parannetaan koulutukseen osallistuvien mahdollisuuksia liikkuvuuteen.

Työmarkkinaosapuolet kannattavat uudistusta, ja useissa jäsenvaltioissa on tehty sopimuksia hallitusten kanssa. Tätä taustaa vasten jotkin jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön toimenpiteitä, joissa keskitytään sellaiseen työvoimaan, joka olisi sopeutettava paremmin työmarkkinoille, jotta työllisyysastetavoitteet voidaan saavuttaa.

Koulunsa vajain pätevyyksin päättävien osuuden pienentämiseksi jotkin jäsenvaltiot, esimerkiksi Belgia ja Italia, ovat pyrkineet varmistamaan, että

kaikki 16–18-vuotiaat osallistuvat jonkinlaiseen koulutukseen. Muut, kuten Saksa ja Kreikka, tarjoavat koulunsa vajain pätevyysin päättäneille toisen tilaisuuden päästä koulutukseen. Jotta naisten työmarkkinoille pääsyä voitaisiin edistää ja heidän työllistymisnäkömiään parantaa, monet jäsenvaltiot, kuten Itävalta, Tanska, Suomi, Italia, Portugali ja Espanja, ovat pyrkineet torjumaan sukupuolen mukaista eriytymistä ja kannustaneet naisia töihin miesvaltaisille aloille. Suomessa on kannustettu myös miehiä naisvaltaisille aloille. Itävallassa, Tanskassa, Saksassa, Kreikassa, Espanjassa ja Ruotsissa naisille on annettu koulutusta uuden tekniikan käytössä. Saksassa tavoitteena on nostaa tietotekniikkaa opiskelevien naisten osuutta 40 prosenttia vuoteen 2005 mennessä.

Ikääntyvien työntekijöiden pitämiseksi työmarkkinoilla on keskitytty verotoimiin, joilla pyritään ehkäisemään varhaiseläkkeelle siirtymistä. Vain harvoissa jäsenvaltioissa, esimerkiksi Itävallassa, Suomessa, Ruotsissa ja Yhdistyneissä kuningaskunnissa, on merkkejä siitä, että ikääntyville työntekijöille tarjotaan koulutusta heidän pitämisekseen työelämässä ja pyritään lisäämään heidän osallistumistaan koulutusohjelmiin. Monissa jäsenvaltioissa on otettu käyttöön toimenpiteitä, joilla vammaisille turvataan perusopetus (kuten Espanjassa) tai täydennyskoulutus (kuten Ruotsissa). Ranskassa, Alankomaissa ja Portugalissa on pyritty myös lisäämään heidän osallistumistaan työmarkkinakoulutusohjelmiin. Jotkin jäsenvaltiot, kuten Tanska, Saksa, Kreikka ja Alankomaat, ovat perustaneet maahanmuuttajille ja etnisille vähemmistöille suunnattuja kielikoulutusohjelmia, joiden yhtenä tavoitteena on lisätä näiden vähemmistöjen osallistumista koulutukseen. Muissa jäsenvaltioissa, kuten Alankomaissa ja Yhdistyneissä kuningaskunnissa, on otettu käyttöön järjestelmiä, joiden avulla voidaan seurata näiden ryhmien sijoittumista työmarkkinoille.

1.6. Päätelmät

Tästä selvityksestä käy ilmi, miten merkittävästi työmarkkinoiden kehitys vaikuttaa ammatillisen koulutuksen politiikkaan.

Jotta Eurooppa-neuvoston asettamat työllisyysasetavoitteet voitaisiin saavuttaa kuluvalle vuosikymmenellä, työpaikkojen vuotuisen nettokasvun on oltava keskimäärin 1–1,5 prosenttia eli suunnilleen yhtä nopeaa kuin vuosina 1995–2001. Syntyneet työpaikat on kuitenkin myös täytettävä. Koulutustaso on vain yksi monista työllisyysnäkömiin vaikuttavista tekijöistä, mutta sen ja työllisyysasteen välinen yhteys osoittaa, että sen vaikutus on huomattava.

Tietovaltaisten työpaikkojen osuuden odotettu kasvu osoittaa, että yleisen koulutustason nostamista on jatkettava. Nuoria on siis kannustettava vastaisuudessakin pysymään koulutuksessa oppivelvollisuuden suorittamisen jälkeen ja heille on annettava valmiudet ja perustaidot sopeutua vaadittaviin muutoksiin.

Työpaikkojen luomiseen liittyy kuitenkin toinen suuntaus, johon on puututtava. Vaarana on, että koulutustason noustessa odotukset työpaikoista, joita ihmiset etsivät ja ottavat vastaan, nousevat, ja huomattava osa uusista tehtävistä, joiden on perinteisesti katsottu vaativan vähän tai ei lainkaan ammattitaitoa, jää vaille työntekijää. Jos Lissabonissa asetettuihin työllisyysastetavoitteisiin on tarkoitus päästä, näiden työpaikkojen täyttämiseen liittyviä mahdollisia hankaluuksia ei voida sivuuttaa. Joidenkin alojen – kuten siivous-, turvallisuus- ja matkailualan – työmarkkinaosapuolet pyrkivät lisäämään joidenkin oman alansa ammattien arvostusta nostamalla ammattitaidon tasoa ja ottamalla käyttöön tutkintotodistukset. Perinteisesti vähän ammattitaitoa vaativien tehtävien arvostuksen lisääminen tutkintojen ja koulutuksen avulla – kuten myös tekemällä tutkinnoista sovellettavia ja työllistäviä – olisi otettava osaksi työpaikkojen laadun parantamiseen tähtäävää politiikkalinjausta. Tätä voitaisiin viedä eteenpäin Bryggen–Kööpenhaminan prosesseilla Euroopan tason ja jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolten tukemiseksi.

Työllisyysastetavoitteiden sekä elinikäiselle oppimiselle ja koulutustasolle asetettujen vertailuarvojen saavuttaminen edellyttää paitsi suurelta osin koulutuksen vaikutusalan ulkopuolella olevien työpaikkojen tavoittamista, myös keskittymistä virallisen koulutusjärjestelmän ulkopuolella oleviin. Väestörakenteen muutos vahvistaa tätä suuntausta: nuorten lukumäärän väheneminen tarkoittaa sitä, että aiempaa pienempi osuus työvoimasta hankkii pätevyytensä virallisen koulutusjärjestelmän piirissä. Tämä edellyttää oppimistapojen ja pätevyyden hankintakeinojen muuttamista, jotta tavoitetaan myös ne, jotka eivät perinteisesti osallistu koulutukseen riippumatta siitä, käyvätkö he töissä vai eivät.

Tämä ei ole uutta. Monissa maissa yhä useammilla työikäiseen väestöön kuuluvilla on edelleen rajalliset mahdollisuudet päästä koulutukseen, vaikka heille on kohdistettu monenlaisia koulutustoimia jo jonkin aikaa. Näin ollen jäsenvaltioita voitaisiin kehottaa asettamaan omat olosuhteensa huomioon ottaen tavoitteekseen saada 25–64-vuotiaat naiset, ikääntyvät 55–64-vuotiaat työntekijät ja vammaiset osallistumaan koulutukseen. Nämä tavoitteet täydentäisivät Eurooppa-neuvoston sopimia tavoitteita. Ne voitaisiin sisällyttää työllisyysstrategian suuntaviivoihin, koska työllisyysstrategiassa tunnustetaan, että näiden ryhmien sopeuttaminen

tiiviimmin työmarkkinoille on tärkeää. Näin voitaisiin myös tehostaa elinikäisen oppimisen seurantaa jäsenvaltioissa.

Töissä käyvien tavoittamiseksi politiikkalinjauksessa tunnustetaan työpaikalla oppimisen ja arkioppimisen merkitys. Jäsenvaltioiden ja työmarkkinaosapuolten on edistettävä aktiivisesti (ennen kaikkea työpaikalla tapahtuvan) arkioppimisen laajempaa tunnustamista menetelmien ja työmarkkinoilla tapahtuvan hyväksynnän osalta. Tämä on välttämätöntä, jos halutaan luoda oppimiskulttuuri, jossa ihmiset voivat odottaa oppivansa arkipäivän tehtävistä ja jossa heidän taitonsa pääsevät paremmin esiin.

Lähestymällä oppimista uudella tavalla voidaan myös supistaa oppimisesta aiheutuvia kustannuksia. Sitä olisi tarkasteltava lähemmin, kuka koulutuksen maksaa. Koulutuskustannusten jakamiseksi hallituksen, työnantajien, ammattiliittojen ja yksityishenkilöiden kesken ei ole mitään yhtä yksittäistä ratkaisua, vaan ratkaisumalli vaihtelee jäsenvaltioittain niiden perinteiden mukaisesti. Työssä käyvien varsin vähäinen osallistuminen koulutukseen tukee Euroopan komission näkemystä yksityisen rahoituksen puutteesta ja suuntauksesta kohti tilannetta, jossa koulutuksesta välittömimmin hyötyvät tahot, lähinnä yritykset ja yksityishenkilöt, velvoitetaan maksamaan siitä enemmän. Koulutuksen lisääminen edellä mainituissa ryhmissä, jotka on saatava mukaan työmarkkinoille, edellyttää kuitenkin julkisista varoista myönnettävää tukea.

Jäsenvaltiot ovat kiinnostuneita lisäämään tutkintotodistusten avoimuutta yhteisin tiedotusmenettelyin. Työmarkkinaosapuolten toimilla, joita toteutetaan ennen kaikkea osana Euroopan laajuista alakohtaista työmarkkinavuoropuhelua, parannetaan joidenkin alojen tutkintotodistusten Euroopan laajuista tunnustamista. Työmarkkinaosapuolet tekevät kuitenkin työtään yksinään. Bryggen–Kööpenhaminan prosessista niiden työlle saatava tuki on arvokasta. Ennen kaikkea sillä voidaan kannustaa vaihtoihin sellaisten alojen välillä, joilla kohdataan samankaltaisia ongelmia, ja antaa laadittaville ehdotuksille poliittista tukea.

Euroopan ammatillisen koulutuksen politiikkalinjaukset ovat kattavia. Niissä korostetaan työllisyyden edistämistä oppimisen kautta. Niille antavat lisää vahvuutta työmarkkinaosapuolten toimintakehys, työmarkkinavuoropuhelun yhteydessä toteutetut työmarkkinaosapuolten toimet sekä hallituksen kanssa käytävät Euroopan laajuiset ja kansalliset kolmikantaneuvottelut. Avoin koordinoitimenetelmä, jossa määritellään vertaisarvioinnissa käytettävät tunnusluvut, vertailuarvot ja ensisijaiset alat, on suurin ero meneillään olevien uudistusten ja vuonna 1993 annetun kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskevan valkoisen kirjan seurannan välillä. Avoimella koordinoitimenetelmällä vauhditetaan uudistusta, koska

sen avulla voidaan vertailla jäsenvaltioiden tuloksia ja varmistaa, että jäsenvaltiot arvioivat politiikkaansa Euroopan politiikkalinjauksia vasten. Bryggen–Kööpenhaminan prosesseilla lujitetaan avointa koordinoitimenetelmää ja kannustetaan näin jäsenvaltioiden ministeriöitä pyrkimään yhteistoimin Euroopan laajuisiin ensisijaisiin tavoitteisiin. Euroopan työllisyysstrategiassa sovellettu malli, jossa sovitaan yhteisistä, poliittisesti sitovista päämääristä sekä raportoidaan saavutetusta edistyksestä, on osoittautunut toimivaksi. Sen soveltaminen Lissabonin Eurooppa-neuvoston seurantaan on huomattava edistysaskel.

Lopuksi todetaan, että uudistusta on nopeutettava, keskeisen työvoiman osallistumista koulutukseen on tuettava ja seurattava tarkemmin, eikä mahdollista työvoimavajetta vähän ammattitaitoa vaativissa ammateissa saisi sivuuttaa. Nämä ovat suuria haasteita. Eurooppa-neuvoston määrittelemä tavoite asettaa strateginen päämäärä työllisyyden ja talousuudistuksen voimistamiseksi sekä Euroopan sosiaalisen mallin uudistamiseksi on kuitenkin vaikuttanut toivotulla tavalla. EU ponnistelee lujasti tullakseen maailman kilpailukykyisimmäksi ja dynaamisimmaksi tietoon perustuvaksi taloudeksi, ja tahto toteuttaa tarvittavat muutokset on luja. Arvioiden mukaan ammatillisen koulutuksen laatua voidaan parantaa ja Euroopan koulutusjärjestelmistä voidaan tehdä maailmanlaajuinen esikuva vuoteen 2010 mennessä.

Lähteet

- Ammattitaitoa ja liikkuvuutta koskeva toimintasuunnitelma* / Euroopan komissio. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002. (KOM (2002) 72 lopullinen). Saatavilla Internetistä: http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2002/com2002_0072fi01.pdf [15.4.2003].
- Copenhagen declaration: declaration of the European Ministers of vocational education and training, and the European Commission convened in Copenhagen on 29 and 30 November 2002, an enhanced European cooperation in vocational education and training* (Kööpenhaminan julistus: Kööpenhaminaan 29.–30. marraskuuta 2002 kokoontuneiden Euroopan koulutusministerien ja Euroopan komission julistus ammatillisen koulutuksen yhteistyön edistämisestä Euroopassa). Saatavilla Internetistä englanniksi: http://europa.eu.int/comm/education/copenhagen/copenhagen_declaration_en.pdf [15.4.2003].
- Detailed work programme on the follow-up of the objectives of education and training systems in Europe* (Euroopan koulutusjärjestelmien tavoitteiden seuranta koskeva yksityiskohtainen toimintaohjelma). Bryssel, 20. helmikuuta 2002. (6365/02 EDUC 27). Saatavilla Internetistä englanniksi: http://europa.eu.int/comm/education/keydoc/2002/progobj_en.pdf [15.4.2003].
- eLearning-toimintasuunnitelma – Katse huomispäivän koulutukseen* / Euroopan komissio. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002. (KOM(2001) 172 lopullinen). Saatavilla Internetistä: http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2001/com2001_0172fi01.pdf [15.4.2003].
- Euroopan elinikäisen oppimisen alueen toteuttaminen* / Euroopan komissio. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002. (KOM (2001) 678 lopullinen). Saatavilla Internetistä: http://europa.eu.int/comm/education/policies/lll/life/communication/com_fi.pdf [15.4.2003].
- Framework of actions for lifelong learning* (Elinikäistä oppimista tukevien toimien kehys) / Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), EY:n teollisuuden ja työnantajien keskusjärjestön (UNICE) sekä julkisten yritysten ja eurooppalaisten taloudellisten etuyhtymien keskuksen (CEEP) yhteisasiakirja. Saatavilla Internetistä englanniksi: <http://www.etuc.org/en/index.cfm?target=/EN/Press/releases/colbargain/lll.cfm> [15.4.2003].
- Impact of the European employment strategy: background paper lifelong learning.* (Euroopan työllisyysstrategian vaikutus: tausta-asiakirja elinikäistä oppimista varten). Bryssel: Euroopan komissio, 2003. Saatavilla Internetistä englanniksi: http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy/eval/papers/llifelong_en.pdf [15.4.2003].
- Koulutuksen eurooppalaiset vertailuarvot: Lissabonin Eurooppa-neuvoston seuranta:* Euroopan komission tiedonanto. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002. (KOM(2002) 629 lopullinen). Saatavilla Internetistä: http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2002/com2002_0629fi01.pdf [15.4.2003].
- Kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä koskeva valkoinen kirja: haasteet ja siirtyminen 21. vuosisadalle* / Euroopan komissio. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten

- julkaisujen toimisto, 1993. (KOM (93) 700 lopullinen). Saatavilla Internetistä englanniksi: <http://europa.eu.int/en/record/white/c93700/contents.html> [15.4.2003].
- Puheenjohtajan päätelmät: Barcelonan Eurooppa-neuvosto, 15.–16. maaliskuuta 2002.* Saatavilla Internetistä: <http://ue.eu.int/fi/info/eurocouncil/> [15.4.2003].
- Puheenjohtajan päätelmät: Lissabonin Eurooppa-neuvosto, 23.–24. maaliskuuta 2000.* Saatavilla Internetistä englanniksi: <http://ue.eu.int/fi/info/eurocouncil/> [15.4.2003].
- Puheenjohtajan päätelmät: Tukholman Eurooppa-neuvosto, 23.–24. maaliskuuta 2001.* Saatavilla Internetistä: <http://ue.eu.int/fi/info/eurocouncil/> [15.4.2003].
- Tehokas investoiminen koulutukseen tärkeää Euroopalle* / Euroopan komissio. Luxemburg: Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto, 2002. (KOM(2002) 779 lopullinen). Saatavilla Internetistä: http://europa.eu.int/eur-lex/fi/com/cnc/2002/com2002_0779fi01.pdf [15.4.2003].
- The future development of the European Union education, training and youth programmes after 2006: a public consultation document* (Euroopan unionin koulutus- ja nuorisoalan ohjelmien kehittäminen vuoden 2006 jälkeen: julkinen kuulemisasiakirja) / Euroopan komission koulutuksen ja kulttuurin pääosasto. Bryssel: Euroopan komissio, 2002. Saatavilla Internetistä englanniksi: http://europa.eu.int/comm/education/newprogconsult/consult_en.pdf [15.4.2003].

Euroopan ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus

Oppimalla työllisyyteen

Toinen raportti ammatillisen koulutuksen politiikasta
Euroopassa

Tiivistelmä

Steve Bainbridge

Julie Murray

Tim Harrison

Terry Ward

Luxemburg:

Euroopan yhteisöjen virallisten julkaisujen toimisto

2003 – VI, 23 s. – 17,5 x 25 cm

ISBN 92-896-0231-7

Luettelonumero: TI-52-03-708-FI-C

Ilmainen – 4027 FI –

Oppimalla työllisyyteen

Toinen raportti ammatillisen koulutuksen politiikasta Euroopassa

Tiivistelmä

Steve Bainbridge
Julie Murray
Tim Harrison
Terry Ward

04 05 16
TI-S2-03-708-FI-C

FI

Euroopan ammatillisen koulutuksen
kehittämiskeskus

Europe 123, GR-57001 Thessaloniki (Pylea)
Postiosoite: PO Box 22427, GR-55102 Thessalonikir
P. (30) 23 10 49 01 11, F. (30) 23 10 49 00 20
Sähköposti: info@cedefop.eu.int
Kotisivu: www.cedefop.eu.int
Interaktiivinen web-palvelu: www.trainingvillage.gr

Ilmainen. Voidaan tilata Cedefopista.

4027 FI

Julkaisutoimisto

9 789289 601436 >